

**Голові Комітету з питань фінансів, податкової
та митної політики Верховної Ради України
ГЕТЬМАНЦЕВУ Д.О.**

*Стосовно проекту Закону «Про внесення змін до
Податкового кодексу України щодо удосконалення
правового регулювання страхування сільськогосподарської
продукції з державною підтримкою (реєстр. № 5104 від 18.02.2021 р.)*

Шановний Данило Олександрович!

За рахунок вкрай несприятливих погодних умов сільськогосподарські підприємства України у 2020 році зазнали катастрофічних збитків. Підприємства Одеської, Херсонської, Миколаївської, Донецької областей були поставлені на межу банкрутства. Закладання основи врожаю 2021 року, проведення весняних польових робіт виявилось вкрай проблематичним. Природні катаклізми, негативний вплив зміни клімату, які лише посилюються, здатні наносити збитки не тільки окремим сільськогосподарським підприємствам, але й економіці територіальних громад та областей, суттєво впливати на експортний потенціал України.

Сільськогосподарські підприємства середнього розміру є основними платниками податків до місцевих бюджетів, утримувачами соціальної сфери на селі, роботодавцями для сільського населення. Банкрутство кожного з них має набагато більші соціально-економічні наслідки, аніж втрата окремим підприємством можливості надалі вести свою виробничу діяльність. Розуміючи це, саме підприємства-члени ГС «Аграрний союз України» (ГС АСУ) та Асоціації фермерів та приватних землевласників України (АФЗУ) гостро поставили питання про розвиток системи страхування сільськогосподарського виробництва за підтримки держави.

Ми брали активну участь у опрацюванні відповідних законодавчих пропозицій. Однак жодна з наших пропозицій у представленому на розгляд парламенту законопроекті № 5104 від 18.02.2021 підтримана не була, а сама процедура ніяким чином не відповідала принципам доброчесності державного управління, слідувати яким на міжнародному рівні зобов'язалася Україна. Остаточна версія законопроекту була опрацьована у зговорі профільних органів виконавчої влади з обраними громадськими організаціями. Члени робочої групи, створеної при Міністерстві, були поставлені перед фактом безапеляційної зміни не тільки тексту, але й самої концепції законодавчого регулювання піднятої теми, зниження розміру страхового покриття.

Запропоноване регулювання окрім досить слушної відмови від винесення галузевого саморегулювання на рівень закону (Аграрний страховий пул) передбачає ще й відмову держави від виконання своїх нормативних функцій за рахунок перенесення відносин страховика і страхувальника на рівень цивільних відносин, в той час як там присутні фінанси держави. Позбавляє законопроект і сили і сенсу також і винесення всіх ключових питань на рівень підзаконних актів (істотні умови договору страхування, відповідальність страховика, умови ліцензування та перестраховування, процедура оцінки збитків, подання інформації тощо). Світовий досвід затвердження стандартних страхових продуктів органами влади повністю проігнорований. А питання регулювання відносин між страхувальником та страховиком, яке є ключовим змістом такого суспільного інституту як закон, повністю винесене за рамки власне закону.

Спираючись на дані багаторічної практики страхування, яка свідчить, що рівень страхових виплат ніколи не перевищував 43% суми зібраних страховиками премій, ГС АСУ та АФЗУ вважають, що держава має брати участь не у компенсації страхових премій, а у страхових виплатах. Адже при компенсації премій страхові компанії акумулюють 57% коштів підтримки сільгоспвиробника. Також не виключена при цьому можливість змови між страховиком та страхувальником щодо укладання фіктивних договорів і тіньового перерозподілу бюджетних коштів.

Сільгоспвиробники наполягають на тому, що держава має сформувати чіткі правила взаємодії страховика та страхувальника, сподіваються на посилення позицій сільгоспвиробника перед свавіллям страхових компаній, які зазвичай досить ефективно переслідують свої інтереси за рахунок клієнтів і традиційно отримують дієву підтримку профільних органів державної влади (НБУ, Мінфін). Однак запропонована версія законопроекту відкидає цю ситуацію ще далі. Винесення практично всіх суттєвих питань регулювання відносин страховика і страхувальника на рівень підзаконної бази передбачає вирішення цих питань на рівні Мінагрополітики та НБУ, де позиції Мінагрополітики традиційно є слабкими у порівнянні з позиціями органів влади, які опікуються інтересами надавачів фінансових послуг. Це було яскраво продемонстровано під час роботи групи Міністерства, де відповідальність за остаточну версію взяло на себе Міністерство фінансів.

Моніторинг дії законодавства є невід'ємною частиною законотворчого процесу в Європі та у світі. ГС АСУ та АФЗУ наполягали на визначенні правил збору і оприлюднення інформації про суму зібраних страхових премій та здійснених страхових виплат у розрізі страхових компаній та страхових випадків. Така інформація не лише дозволила б зрозуміти в якій частині держава підтримує сільгоспвиробника, а в якій кошти акумулюються страховими компаніями, а ще й надати орієнтири для страхувальника щодо обрання страховика. Законопроект № 5104 надає Мінагрополітики компетенцію з встановлення форм відповідного інформування, але орієнтири щодо змісту

інформації, яка збирається, відсутні. Навряд чи за таких умов можна буде визначити ефективність дії прийнятого законодавства.

З огляду на досвід взаємодії сільгоспвиробників і страхових компаній, ГС АСУ та АФЗУ наполягали на врегулюванні питань визначення суми збитків страхувальника на рівні закону. Однак відповідні норми, які довели свою неспроможність на практиці, в новій версії закону залишилися без змін. Від свавілля страховика сільгоспвиробник лишився не захищеним.

Ситуацію, яка складається навколо законодавчого регулювання страхування сільгоспвиробника за участі держави, ГС «Аграрний союз України» та Асоціація фермерів та приватних землевласників України вважають незадовільною. За рахунок компенсації розміру премії страхові компанії отримують можливість перебрати на себе левову частку виділених коштів, а практично всі принципові питання регулювання відносин страховика та сільгоспвиробника переносяться на рівень підзаконної бази, де домінує представництво інтересів страхових компаній. Тож спільнота середніх, малих сільгоспвиробників та фермерів законопроект № 5104 від 18.02.2021 не підтримує.

З огляду на значення сфери сільськогосподарського виробництва для суспільства і економіки України, яка все більше стикається з дією негативних непереборних обставин, просимо підійти зважено та відповідально до формування законодавства у сфері аграрного страхування.

Аналіз законопроекту № 5104 від 18.02.2021 додається.

Сподіваємося на розуміння та плідну співпрацю.

З повагою,

**Голова ГС
«Аграрний союз
України»**

Г.В. Новіков

**Президент Асоціації фермерів
та приватних землевласників
України**

М.Стрижак